

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Ladislav Zchoval

Profesor dr. Josef Fuka šedesátníkem

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 12 (1967), No. 6, 384--385

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/137940>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1967

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

vyžadovala jeho mnohé další budovatelské úsilí ať již ve funkci profesora matematiky (jmenován k 1. 10. 1960), proděkana, organisátora Laboratoře počítačích strojů a v četných jiných podobách. I jeho vědecký zájem se přizpůsobil novým podmínkám, i když jeho stará náklonnost k vědám geometrickým zůstala stále živá.

Můj skromný příspěvek k počtě jubilantově by jistě zůstal neúplný, kdybych znovu nevyzvedl jeho velkou dovednost jako didaktika a pedagoga. Snaží se vždy hluboce chápat někdy složité problémy svých spolupracovníků a přizpůsobit svůj výklad úrovni posluchačů. Získává tak zájem i oněch studentů (a není jich málo!), které nevedl na technickou fakultu zvláště vřelý zájem o matematiku. Dociluje tak dobrých výsledků vyučovacích u širokého okruhu studentů, u nichž je proto oblíben a vážen. Svým přednáškám věnuje velkou péči a v celé své učitelské práci nalézá vřelé pochopení své rodiny, zejména své choti, paní Hermíny Brejchové, rozené Chybové, která jako ředitelka SVVŠ v Brně-Král. Poli má pověst znamenité vychovatelky a organisátorky.

Mohu proto jistě upřímně jménem široké matematické obce i jménem kruhu blízkých osobních přátel jubilantovi a jeho rodině popřát mnoho dalších významných úspěchů v práci a plné lidské štěstí.

Jiří Klapka

PROFESOR DR. JOSEF FUKA ŠEDESÁTNÍKEM

V těchto dnech se dožívá šedesáti let dr. Josef FUKA, profesor didaktiky a metodiky fyziky na Palackého universitě v Olomouci. Veřejnosti je znám jako autor mnoha skript, učebnic, odborných článků i knih. Uvádíme z nich aspoň knihu Pokusy z fyziky jednoduchými prostředky (Praha SPN 1954) a rozsáhlé učebnice psané společně s prof. dr. B. Havelkou: Elektromagnetické pole (Praha SPN 1957), v II. vyd. v r. 1965 pod názvem Elektřina a magnetismus a Optika a atomová fyzika: I Optika (Praha: SPN 1961). Ve vysokoškolských kruzích je znám i jakodlouholetý děkan přírodovědecké fakulty Palackého university v Olomouci, která pod jeho vedením prošla velmi rychlým a úspěšným vývojem. Je znám konečně mnoha středoškolským učitelům i jako redaktor časopisu Fyzika ve škole, spoluautor mnoha středoškolských učebnic a jako osobnost, která výrazně ovlivňuje vývoj výuky fyziky na našich středních školách účastí v mnoha odborných poradních řídicích sborech (např. v oborové komisi pro matematiku a fyziku St. výboru pro vys. školy). Tato bohatá činnost byla po zásluze odměněna už před několika lety státním vyznamenáním „Za vynikající práci“.

Méně je známo pozadí, z něhož tato činnost roste. Prof. dr. Fuka studoval na střední škole v Bechyni, pak se věnoval studiu matematiky a fyziky na přírodovědecké fakultě Karlovy university v Praze a odešel učit právě v době, kdy byl značný nadbytek středoškolských učitelů matematiky a fyziky. Poznal tedy na své vlastní kůži, co znamenají pro vysokoškolské absolventy léta krise. Po 17letém působení na středních školách byl postaven před neobyčejně významný a obtížný úkol: vybudovat na vznikající universitě Palackého v Olomouci katedru, která by zajišťovala výuku učitelů fyziky na fakultě přírodovědecké a pedagogické; a současně s tím zahájit práce z oboru metodiky a didaktiky fyziky.

Zlepšit výuku učitelů fyziky na středních školách a postavit na moderní vědecký základ metodiku a didaktiku fyziky — to byl už před druhou světovou válkou naléhavý úkol. Okupace zdržela jeho provedení a tak po r. 1945 to byl jeden z nejnáléhavějších úkolů, před kterým stáli fyzikové na vysokých školách. Zůstal dodnes akutním a jeho význam nabývá nového, prohloubeného významu úsilím o modernizaci výuky fyziky, což je nyní jeden z provořadých problémů výuky na celém světě.

Vedení prací na těchto úkolech se u nás ujali profesori Vanovič, Kašpar a Fuka. Fuka se těmto úkolům věnoval v městě, které nemělo souvislou vysokoškolskou tradici, a na vznikající vysoké škole, která zápasila s mnoha obtížemi. Prof. Fuka začínal tím, že musel vytvořit koncepc.

studia i vědecké práce, budovat laboratoře a demonstrační zařízení, sestavovat studijní plány, přednášet, zkoušet, dělat si laboranta, hospodáře — a leckdy i myčku. Brzo našel spolupracovnice v doc. dr. B. Hacarovi a prof. dr. B. Havelkovi a velmi rychle vznikla kolem něho i skupina žáků, kteří s ním úsilovně spolupracovali. Dnes je přírodovědecká fakulta Palackého university výrazným centrem vědeckých prací z metodiky a didaktiky fyziky a snaha o moderní vzdělání učitelů fyziky. Ve středověku zazdívali do základů důležitých staveb živé lidi. Dnes se tam zazdírají — aspoň ve školství — nejlepší léta a síly živých učitelů. Není jich vidět — jako ty za živa zazděné lidi —, ale jsou tam. Fuka má takto zazděných let a sil v olomoucké universitě hezkou řádku. Není jich vidět. Je snadné — a někdy i příjemné na ně zapomínat. Ale jsou v základech a bude vždy dost těch, kteří na ně nezapomenou. S odstupem let bude jejich význam stále patrnější. Prof. Fuka proletí šedesátinami v plné síle a v nejvyšším tempu „Ostravana“*). Přejeme mu na další pracovní dráze ještě mnoho úspěchů a zdaru při pevném zdraví a neochabující vůli splnit poslání, které mu osud určil.

Ladislav Zachoval

ŠEDESÁTINY PROF. DR. VÁCLAVA PLESKOTA

Dne 17. listopadu 1967 se dožil v plném zdraví a svěžesti šedesáti let význačný pedagog, vědecký pracovník a propagátor vědy dr. Václav PLESKOT, profesor Českého vysokého učení technického v Praze.

Po maturitě v r. 1925 na reálce v Pardubicích odešel studovat na přírodovědeckou fakultu Karlovy university do Prahy, kterou absolvoval v r. 1930. Již během svého vysokoškolského studia pracoval jako asistent prof. V. Hrušky v Ústavu aplikované matematiky ČVUT. Na tomto pracovišti se poprvé setkal s nomografickými metodami, které v r. 1938 odejel studovat do Francie (kolébky nomografie). V r. 1948 se habilitoval a v r. 1949 byl jmenován profesorem.

Prof. Pleskot je pokrokový člověk, který se účastní veřejného života tam, kde je ho nejvíce třeba. Mimo jiné v letech 1950—52 vykonával funkci děkana Vysoké školy speciálních nauk ČVUT, v letech 1952—54 byl prorektorem a v r. 1955 úřadujícím rektorem ČVUT. Od r. 1954 do r. 1959 vedl katedru matematiky a deskriptivní geometrie na fakultě zeměměřické a od r. 1960 je vedoucím Matematické laboratoře, dislokovaného pracoviště fakulty technické a jaderné fyziky v Ústavu výpočtové techniky ČSAV a ČVUT.

K činnosti v JČMF připoutal již za studentských let prof. Pleskota jeho přítel prof. Vyčichlo. Jeho čínorodá účast při úkolech Jednoty jej přivedla do výboru již před druhou světovou válkou. Během okupace se účastnil různých tajných akcí, které připravovaly program na pookupační dobu.

Na sjezdu v r. 1959 byl zvolen do ÚV JČMF. Účastnil se prací v ústřední komisi pro matematiku, působí jako předseda krajského výboru matematické olympiády a je předsedou Ústřední pedagogické komise pro vyučování matematiky na vysokých školách technických.

Jeho práce, zvláště v oblasti výuky matematiky, byla významným způsobem oceněna na jubilejním sjezdu JČMF v r. 1962, kde byl zvolen čestným členem.

Těžiště vědecké práce prof. Pleskota je nomografie. Z této oblasti publikoval na 40 původních článků. Velmi oblíbenou publikací jsou jeho „Spojnicové nomogramy“, vydané v r. 1941. Celostátní učebnice „Nomografie“, vydaná v r. 1963, byla již přeložena do maďarštiny. Nomografie byla obsahem jeho přednášek v ČSSR, Maďarsku, Polsku, Bulharsku a Francii.

Pod vedením prof. Pleskota uskutečnila se velmi úspěšně v r. 1959 v Praze celostátní konference o nomografii, které se účastnilo 19 odborníků ze zahraničí a přes 200 domácích. Konference tehdy potvrdila, že nomografické metody jsou účinnými prostředky pro běžnou i výzkumnickou praxi.

---

*) Musí ho tak často užívat!